Poznań, dnia 20 lutego 2026 r.

Recenzja
dr hab. Jędrzeja Skrzypczaka, prof. UAM
(nauki o mediach i komunikacji społecznej)
kierownika Zakładu Systemów Medialnych i Prawa Mediów
na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
rozprawy doktorskiej
Pana mgr. Adama Baszkowskiego
zatytułowanej
„Umowa wydawnicza w systemie prawa ochrony własności intelektualnej"

Działając w oparciu o uchwałę Rady Dyscypliny Nauki Prawne Akademii Humanitas z dnia 30 września 2025 r., niniejszym przedstawiam recenzję pracy doktorskiej Pana mgr. Adama Baszkowskiego zatytułowanej „Umowa wydawnicza w systemie prawa ochrony własności intelektualnej" na stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki prawne, napisanej pod kierunkiem prof. ucz. dr hab. Michała Kaczmarczyka, MBA.

1. **Trafność podjętej problematyki badawczej i jej oryginalność**

Problematykę podjętą przez mgr. Adama Baszkowskiego w przedstawionej do oceny dysertacji doktorskiej należy uznać za ważną, potrzebną i interesującą. Autor uczynił głównym przedmiotem swoich rozważań umowę wydawniczą w systemie ochrony własności intelektualnej. Jak sam wskazuje, wybór tematu został uzasadniony przede wszystkim przekonaniem, że w nauce prawa własności intelektualnej najsłabiej dotychczas dopracowano zagadnienie normatywnych podstaw funkcjonowania branży wydawniczej, a w szczególności rolę umowy wydawniczej w tym systemie. Podkreślono, że problematyka ta ma istotne znaczenie zarówno praktyczne, jak i teoretyczne, z czym trudno się nie zgodzić. I taka właśnie argumentacja stała się impulsem do podjęcia badań w tym obszarze.

Autor akcentuje ponadto, iż rola i znaczenie kontraktu wydawniczego *sensu largo* są wyjątkowo istotne, ponieważ wraz z rozwojem czytelnictwa oraz wykorzystaniem nowych technologii pojawia się coraz więcej problemów teoretyczno-prawnych. Już we wstępie rozprawy wskazano, że w doktrynie prawa autorskiego wyróżnia się trzy zasadnicze modele umowy wydawniczej: po pierwsze model anglosaski, oparty na zasadach *common law*, cechujący się brakiem szczegółowych regulacji prawa autorskiego; po drugie model zachodnioeuropejski, charakteryzujący się uregulowaniem tych zagadnień bądź w ustawie o prawie autorskim, bądź w odrębnych aktach oraz w przepisach prawa powszechnego opartych na Konwencji berneńskiej; po trzecie model socjalistyczny, występujący w państwach bloku wschodniego, obowiązujący także w Polsce do 1994 r. W aktualnym polskim systemie ochrony własności intelektualnej wyróżnia się dwa podstawowe typy umów: umowę o przeniesienie autorskich praw majątkowych oraz umowę o korzystanie z utworu w zakresie określonych pól eksploatacji, zwaną umową licencyjną.

Jak przyznaje autor dysertacji, zasadniczym celem rozprawy – w wymiarze funkcji krytycznej prawoznawstwa – było usystematyzowanie i uporządkowanie wiedzy na temat regulacji dotyczących kontraktów wydawniczych w polskim porządku prawnym oraz podjęcie próby zidentyfikowania i przedstawienia istotnych elementów występujących w umowach prawa autorskiego, pozwalających na sformułowanie szeroko pojętej koncepcji umowy wydawniczej i zdefiniowanie tego pojęcia. Cel w postaci usystematyzowania i uporządkowania wiedzy z danego obszaru jest raczej domeną podręczników naukowych, niż rozpraw doktorskich, jednak – jak można rozumieć intencję Autora – zabieg taki miał po pierwsze służyć zaprezentowaniu ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w dyscyplinie, co należy ocenić jako posunięcie w pełni usprawiedliwione, a po drugie, pomóc w sformułowaniu koncepcji umowy wydawniczej *sensu largo* i zdefiniowaniu tego pojęcia, co już z pewnością można rozważać w kategorii oryginalnego rozwiązania problemu naukowego.

Wyjaśniono również, że podstawowym celem prowadzonych badań historyczno-prawnych i porównawczych było ustalenie i objaśnienie roli szeroko pojętej umowy wydawniczej we współczesnym systemie prawa ochrony własności intelektualnej oraz doprecyzowanie jej definicji.

2. **Prawidłowość układu pracy i struktury podziału treści**

Praca została podzielona na siedem rozdziałów problemowych. Zostały one poprzedzone wykazem najczęściej stosowanych skrótów, spisem treści i wstępem, a zwieńczone rozdziałem VIII, zatytułowanym „Konkluzje" (będącym w istocie zakończeniem) oraz bibliografią. Na końcu pracy zamieszczono załącznik do rozdziału III „Wzorcowa umowa wydawnicza z autorem utworu oryginalnego".

We Wstępie Autor przedstawia w pierwszej kolejności (s. 11-13) założenia ogólne pracy, co polegało na wyjaśnieniu motywacji do podjęcia pracy badawczej nad tematem dysertacji, odniesień historycznych dotyczących typów regionalnych umów wydawniczych oraz polskiego porządku prawnego. Następnie omawia on strukturę pracy (s. 13-15), a wreszcie – jej cele. Podkreślono tu, że „Zasadniczym celem rozprawy w obszarze funkcji deskryptywnej prawoznawstwa jest usystematyzowanie i uporządkowanie wiedzy na temat regulacji dotyczących kontraktów wydawniczych w polskim porządku prawnym oraz podjęcie próby zidentyfikowania i przedstawienia istotnych elementów występujących umów prawa autorskiego, pozwalających na sformułowanie koncepcji umowy wydawniczej *sensu largo* i zdefiniowanie tego pojęcia" (s. 15). Doktorant podkreślił, że istotnym okazało się ustalenie charakteru prawnego kontraktów wydawniczych, bowiem umowy prawa autorskiego mogą się różnić w zależności od sposobu eksploatacji dzieła, celu lub jego funkcji, a w konsekwencji s stronom może przysługiwać mniejsza lub większa swoboda kształtowania prawnie obowiązków tworzenia nowych typów umów oraz ich łączenia w postaci umów mieszanych. W konsekwencji podkreśla się, że „przyjęcie określonej kwalifikacji prawnej determinuje zakres ochrony prawnej, w tym katalog roszczeń jaki będzie przysługiwał podmiotom uprawnionym w zakresie naruszenia jego praw" (s. 16). Następnie przedstawiono sześć hipotez badawczych oraz metody badawcze zastosowane w pracy (zostały omówione w dalszej części recenzji).

W rozdziale pierwszym skupiono się na problematyce powstania i kształtowania się przepisów prawa wydawniczego w ujęciu historycznym. Autor analizuje tę instytucję od czasów starożytnych, przez Średniowiecze i Oświecenie, aż po współczesność, koncentrując się w dalszej części także na historii prawa autorskiego na ziemiach polskich. Omówiono również konwencje międzynarodowe, w tym Konwencję powszechną, a także genezę i funkcje noty copyrightowej. Autor omawia ponadto uwarunkowania ekonomiczne rynku wydawniczego oraz zasady ochrony interesów ekonomicznych wydawców i twórców.

Wytknąć trzeba, że ten fragment pracy (jako jedyny) nie ma żadnych mniejszych jednostek redakcyjnych (punktów). To stwarza poczucie chaosu i braku obranej strategii budowania narracji w tej części. Są to z jednej strony zagadnienia wprowadzające do problematyki, z drugiej pojawia się uwypuklona kwestia noty copyrightowej, co oczywiście także może mieć znaczenie w kontekście analizy historycznej, ale nie zostało to odpowiednio wyjaśnione .

Rozdział II nosi tytuł „Prawo do pierwszych wydań oraz do wydań naukowych bądź krytycznych" i jest podzielony na trzy odrębne punkty. W podrozdziale pierwszym Autor wyjaśnia, że jego zamierzeniem było ustalenie zakresu ochrony autorskich praw majątkowych i praw pokrewnych. W dalszej części (punkt 2), charakteryzuje prawo do pierwszych wydań (uwagi ogólne, przedmiot i przesłanki przyznania prawa, treść prawa do pierwszego wydania, czas trwania i ochrona prawa), a w punkcie następnym – prawo do wydań naukowych lub krytycznych (uwagi wstępne, przedmiot i przesłanki przyznania prawa, treść prawa do wydania naukowego lub krytycznego, podmiot praw, czas trwania prawa i jego ochrona).

Kolejna część pracy została zatytułowana „Umowa wydawnicza jako kontrakt o przeniesienie autorskich praw majątkowych", bezpośrednio dotyczy głównego nurtu badań określonego tytułem rozprawy doktorskiej. Koncentruje się, po pierwsze, wokół zagadnień wprowadzających, następnie prezentuje umiejscowienie umowy wydawniczej w systemach prawa autorskiego – w szczególności w RFN, w austriackim oraz polskim systemie prawnym. Dalej Doktorant analizuje umowę wydawniczą jako kontrakt o cechach umów przenoszących autorskie prawa majątkowe (rozważania ogólne, umowa wydawnicza jako umowa *sui generis, causa* umowy wydawniczej, przedmiot umowy wydawniczej, pojęcie wydania dzieła – *corpus mechanicum*, strony umowy, skutki zawarcia umowy wydawniczej przenoszącej autorskie prawa majątkowe, skutki rzeczowe i obligacyjne, zasada swobody umów, swoboda publikacji i jej ograniczenia, podstawy i zakres przeniesienia praw autorskich , podsumowanie).

W rozdziale czwartym Autor skupił się na problematyce umów licencyjnych, analizując pojęcie i funkcje tego rodzaju umów, istotę licencji wyłącznej i niewyłącznej, sublicencji, a następnie poddając analizie treść i charakter prawny umowy licencyjnej. Charakteryzuje on również strony takiego kontraktu oraz ich prawa i obowiązki. Rozdział kończy się omówieniem możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej, jej charakterystyki i funkcji.
W rozdziale piątym Autor omawia inne umowy oraz koncepcję szeroko pojętej umowy wydawniczej i jej funkcje. W tej części pracy skupiono się na umowach dotyczących utworów fotograficznych, umowach zawieranych z grafikami, kartografami oraz tłumaczami. Rozdział kończy się prezentacją koncepcji umowy wydawniczej *sensu largo* oraz jej funkcji.

W rozdziale szóstym Autor omawia instytucje obowiązkowych egzemplarzy

bibliotecznych oraz numeru ISBN. W tej części skoncentrowano się na ustawie o bibliotekach, ustawie o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych oraz Międzynarodowym Znormalizowanym Numerze Książki (ISBN).

Rozdział siódmy zatytułowany został **„Nowe technologie"**. Autor omawia w nim zagadnienia dotyczące umów wydawniczych odnośnie audiobooków i innych książek dźwiękowych, cyfrowego zarządzania prawami (DRM). Fragment ten kończy się podsumowaniem.

Rozdział ósmy to w istocie konkluzje, w których skupiono się na weryfikacji hipotez badawczych.

Opracowanie zamyka bibliografia, uporządkowana według następujących kategorii: literatura, wykaz aktów prawnych (polskie akty normatywne, zagraniczne akty normatywne), wykaz cytowanych orzeczeń (sądy polskie, zagraniczne) oraz wykaz innych materiałów (Norma PN-ISO 2108:2006, podręcznik użytkownika ISBN, źródła internetowe, publikacje książkowe, artykuły naukowe, akty prawne i dokumenty, orzecznictwo). Trzeba tu zaznaczyć, iż w pracach przygotowywanych w celu uzyskania stopnia lub tytułu naukowego, a taką jest przecież dysertacja doktorska - szczególną rolę odgrywa właśnie bibliografia, prezentująca z jednej strony umiejętności warsztatowe osoby ubiegającej się o awans naukowy, a z drugiej wskazująca na źródła i opracowania, które posłużyły do przygotowania pracy podlegającej ocenie. Wydaje się, że w tym zakresie niemalże wzorcową jest konstrukcja bibliografii, oparta na wytycznych metodologicznych proponowanych przez takich wybitnych badaczy, jak prof. Benon Miśkiewicz i prof. Juliusz Bardach. Jednak od razy dodajmy, nie można twierdzić, że taki wzorzec jest jedyny i powszechnie obowiązujący. Choć z pewnością każdy inny powinien także charakteryzować się określoną logiką i metodyką. Według powyższych wskazówek bibliografia winna zostać podzielona na dwie zasadnicze części. Pierwsza z nich powinna zawierać źródła, do których - w pracach tego typu jak oceniana - zalicza się przede wszystkim akty normatywne (z zakresu prawa międzynarodowego, europejskiego oraz polskiego), dalej ewentualnie orzecznictwo trybunałów i sądów oraz dokumenty. Kolejny fragment bibliografii poświęcony winien zostać opracowaniom, przy czym należy powtórzyć, iż zgodnie z koncepcją Juliusza Bardacha, nie należy dokonywać podziału na książki (czyli tzw. opracowania zwarte) i artykuły. Trzeba jednak przyznać, że w tym zakresie niektóre szkoły naukowe prezentują odmienne podejście. Ostatnią część wypełniać powinny ewentualnie inne opracowania, np. publicystyka, źródła internetowe, itp. Układ bibliografii w opiniowanej

dysertacji z pewnością odbiega od powyższych wytycznych.

Taki układ i struktura pracy budzą spore wątpliwości w kontekście obranego tytułu dysertacji, który – przypomnijmy - brzmi „Umowa wydawnicza w systemie prawa ochrony własności intelektualnej". To sugerowałoby raczej, że Autor skupi się właśnie na problematyce umów przenoszących autorskie prawa majątkowe. I ta problematyka została zamieszczona w rozdziałach III, IV i częściowo V. Można uznać, że rozdział I także koresponduje z tak określonym tytułem, stanowiąc próbę nakreślenia genezy i tła historycznego dla współczesnych instytucji prawnych. Natomiast lektura rozdziałów II, VI oraz VII sugerowałaby, iż skoncentrowano się raczej na problematyce normatywnych podstaw funkcjonowania branży wydawniczej. Zresztą zdaje się to nawet przyznawać sam Doktorant, twierdząc we Wstępie (s. 11), iż właśnie status branży wydawniczej jest najsłabiej opracowanym zagadnieniem, w szczególności zaś rola tych podmiotów i umów wydawniczych w systemie ochrony własności intelektualnej. Ale to nie koresponduje z tytułem rozprawy. Na marginesie trzeba wytknąć, że Autor nie zaprezentował definicji pojęcia systemu ochrony własności intelektualnej (a więc elementu składowego tytułu), czego także należałoby oczekiwać od tego typu pracy (np. we wstępie).

3. **Ocena metodologiczna pracy**

Autor wskazuje, że w pracy wykorzystano trzy podstawowe metody badawcze: formalno-dogmatyczną, komparatystyczną (prawoznawczą, porównawczą) oraz historyczną. Podkreśla, że główną metodą badawczą, prowadzącą do ustalenia znaczenia przedmiotowych norm prawnych szeroko pojętej umowy wydawniczej była analiza orzecznictwa sądowego (wykładnia sądowa) oraz piśmiennictwa prawniczego (wykładnia doktrynalna), oparta na dokonaniach wykładni językowej, systemowej, teleologicznej i historycznej. Metodę badawczą stanowi również analiza historyczna prawa wydawniczego, w tym przedstawienie, interpretacja i ocena polskich regulacji prawnych mających wpływ na kształtowanie systemu ochrony własności intelektualnej – z uwzględnieniem istotnych dokumentów międzynarodowych – w aspekcie porównawczym z rozwiązaniami przyjętymi w innych krajach europejskich. Wytknąć należy jednak, że nie wyjaśniono, jakie metody badawcze wykorzystano do przygotowania rozdziału VII, bo z pewnością nie wyżej przytoczone. Zresztą ten rozdział budzi z tego właśnie punktu widzenia największe zastrzeżenia, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części.

4. Poprawność formułowania problemów i hipotez

Autor sformułował we wstępie łącznie sześć hipotez badawczych, a w Rozdziale VIII dokonał ich weryfikacji.

Pierwsza z nich brzmi: obowiązujące w Polsce normy prawne regulujące kontrakty wydawnicze są wynikiem ewolucji systemu ochrony własności intelektualnej, za którego początek należy uznać europejski wytwór prawny ukształtowany we Francji, Niemczech oraz w Anglii w XVIII wieku.

Druga hipoteza zakłada, że w polskim systemie prawnym obecnie nie istnieje jeden model (wzór) umowy wydawniczej.

Kolejna hipoteza dotyczy *essentialia negoti* umowy wydawniczej *sensu largo*. Jak wskazano do owych essentialiów tej szeroko pojętej umowy należą: określenie stron, przeniesienie autorskich praw majątkowych bądź udzielenie licencji, ustanowienie przez twórcę lub jego prawnego następcę na rzecz wydawcy wyłącznego prawa wydania utworu drukiem, zobowiązanie wydawcy do wydania – we własnym imieniu i na własny rachunek – utworu w celu jego przekazania do rozpowszechniania oraz domniemanie zobowiązania wydawcy do wypłacenia twórcy bądź jego biegłemu prawnemu należnego wynagrodzenia.

Czwarta hipoteza zakłada, że umowa wydawnicza zawierana w formie umowy licencyjnej wykazuje przeważające cechy czynności zobowiązującej o charakterze upoważniającym. Kolejna hipoteza brzmi: wraz z rozwojem sieci bibliotecznej i dostępem do treści cyfrowych nastąpi wśród społeczeństwa rozwój czytelnictwa.

Ostatnia hipoteza zakłada, że nastąpi dalszy rozwój technologii cyfrowych, co umożliwi twórcom szerszy dostęp do odbiorców, przy czym publikacja utworów w postaci drukowanej nie ulegnie istotnemu ograniczeniu.

5. Dobór literatury, umiejętność wykorzystania źródeł

Jak już wspomniano wyżej, dysertację zamyka bibliografia uporządkowana według następującej struktury: literatura, wykaz aktów prawnych: polskie akty normatywne, zagraniczne akty normatywne, wykaz cytowanych orzeczeń (sądy polskie, zagraniczne), wykaz innych materiałów (zamieszczono tu Normę PN-ISO 2108:2006 oraz podręcznik użytkownika ISBN, źródła internetowe. publikacje książkowe, artykuły naukowe, akty prawne i dokumenty, orzecznictwo oraz źródła internetowe).

Dobór literatury oraz umiejętność wykorzystania źródeł przez Doktoranta nie budzą

większych zastrzeżeń z punktu widzenia założonych celów tego projektu naukowego.

Jak sam przyznaje Autor, w badaniach wykorzystał monografie, artykuły i glosy polskie, jak i monografie wydawane w innych państwach (s. 19). Trzeba tu od raz jednak dodać, że opracowania dotyczące innych krajów (łącznie w liczbie 11) zostały dobrane chyba jednak w sposób dość przypadkowy, z pewnością nie systemowy. Ponadto wydaje się, że opracowując niniejszą dysertację, mógł on skoncentrować się na trzech typach regionalnych umów wydawniczych, o których wspomina we wstępie (s. 11–12), i na tej podstawie przedstawić omawianą instytucję prawną z perspektywy tych przykładowych porządków prawnych (choć w ujęciu historycznym). Z pewnością taki zabieg z jednej strony usystematyzowałby wywód, a z drugiej umożliwiłby bardziej szczegółowe zaangażowanie w dorobek judykatury i doktryny danego kraju. Brakuje także szerszego i usystematyzowanego odniesienia się do regulacji omawianej instytucji prawnej w prawie Unii Europejskiej. Trudno oprzeć się refleksji, że zaprezentowane podejście cechuje się dużą przypadkowością i sporym chaosem.

Ponadto można byłoby postulować w tego typu pracach, aby skupiać się na badaniu aktowym wskazanych lub wybranych spraw, a nie tylko bazować na tezach judykatów.
Nie budzi większych zastrzeżeń sposób konstruowania przypisów. Choć spore wątpliwości i zastrzeżenia można mieć co do sposobu przywoływania źródeł internetowych np. przypis 480 i 483 (s. 215). Należy pamiętać, że każda taka pozycja ma swój odrębny tytuł (zapewne także autora), co należy przywołać w przypisie, a nie tylko zamieszczać link do publikacji.
Generalnie jednak Doktorant udowodnił, że orientuje się w piśmiennictwie przedmiotu (choć przede wszystkim krajowym, ale już nie zagranicznym) a także w orzecznictwie sądów krajowych oraz potrafi z tych zasobów korzystać i wyciągać prawidłowe wnioski. To wynika zapewne także z Jego doświadczenia zawodowego i praktyki adwokackiej.

6. Poprawność formalno-językowa, stylistyczna i interpunkcyjna

Poprawność formalno-językowa i stylistyczna treści prezentowanych w pracy nie budzi zasadniczych zastrzeżeń. Widać, że Autor dołożył starań, aby pod względem redakcyjno-edytorskim była ona należycie przygotowana. Może tylko warto zwrócić uwagę na pisownię słowa internet (np. s. 21), bowiem zgodnie z wytycznymi Rady Języka Polskiego należałoby w tym kontekście używać małej litery, a nie wielkiej, jak tego „oczekują" edytory komputerowe.

7. Uzyskane rezultaty, ich znaczenie oraz generalna ocena osiągniętych rezultatów

Przedstawiona recenzentowi rozprawa doktorska stanowi monografię naukową, składającą się z siedmiu rozdziałów merytorycznych, poprzedzonych spisem skrótów i treści, oraz wstępem, a uwieńczonych zakończeniem (Rozdziałem VIII), i bibliografią oraz załącznikiem do rozdziału III. Autor relacjonuje poglądy doktryny i judykatury, ale co ważne, prezentuje w wielu poruszanych watkach także własne oceny. Taka koncepcja pracy wydaje się być wystarczająca, choć – jak się wydaje - prezentowane rozważania wzbogaciłoby przeprowadzenie bądź badań empirycznych np. dotyczących sporów sądowych obejmujących omawianą materię bądź porównawczych w kontekście ukształtowania tej instytucji w różnych porządkach prawnych. Trzeba jednak zaznaczyć, że już na płaszczyźnie koncepcji pracy jest tu sporo chaosu i braku konsekwencji, co już wcześniej sygnalizowano.

We Wstępie prawidłowo wyjaśniono motywację będącą podstawą podjęcia tego projektu badawczego, omówiono syntetycznie strukturę pracy oraz jej cele, gdzie zaprezentowano hipotezy oraz metody badawcze. Rozdział I koncentruje się na problematyce powstania i kształtowania się przepisów prawa wydawniczego w ujęciu historycznym. Jak już wspomniano, jest to jedyny fragment pracy, który nie ma wyodrębnionych punktów, co niestety skutkuje sporym wewnętrznym chaosem. Poddano tu analizie komentowaną instytucję prawną od czasów starożytnych, przez Średniowiecze i Oświecenie, aż po współczesność, koncentrując się w dalszej części także na historii prawa autorskiego na ziemiach polskich; omówiono również konwencje międzynarodowe, w tym Konwencję powszechną, a także genezę i funkcje noty copyrightowej. Autor omawia ponadto uwarunkowania ekonomiczne rynku wydawniczego oraz zasady ochrony interesów ekonomicznych wydawców i twórców. Z pewnością te rozważania były ważne dla procesu weryfikowania postawionych hipotez, ale należałoby tę część uporządkować np. według kryterium chronologii zdarzeń (co ma miejsce w pierwszej części rozdziału), ale zwłaszcza wyodrębniając stosowne podpunkty. Wydaje się, że taki zabieg zwykle działa dyscyplinująco na sposób narracji autora takiej analizy. Ponadto wypada także żałować, że Doktorant nie zdecydował się na zabieg zastosowany np. w rozdziałach II, III, IV, VI i VII - umieszczając na końcu danego fragmentu swoiste résumé - co zawsze ułatwia czytelnikowi uchwycenie głównych wątków prezentowanych w danej części.

Rozdział II zatytułowany „Prawo do pierwszych wydań oraz do wydań naukowych bądź krytycznych" - składa się z trzech odrębnych punktów. Jak wyżej wspomniano, wydaje się, że

obecność tego rozdziału w recenzowanym dziele, a więc instytucji należącej do praw pokrewnych (czy tzw. sąsiednich) wskazuje, że prawdziwą intencją Autora było skupienie się bardziej na zasadach funkcjonowania branży wydawniczej, niż na samej umowie wydawniczej. To oczywiście z jednej strony wzbogaca wywód, bo przecież umowa wydawnicza jest tylko jedną z podstaw funkcjonowania branży edytorskiej, ale z drugiej wykracza poza ramy nakreślone zaproponowanym tytułem pracy, co z pewnością rodzi wątpliwości i zastrzeżenia.

Kolejne trzy części pracy, a więc rozdział III „Umowa wydawnicza jako kontrakt o przeniesienie autorskich praw majątkowych", rozdział IV „Umowy licencyjne" i Rozdział V „Inne umowy", koncepcja umowy wydawniczej *sensu largo*, funkcje umowy wydawniczej – bezpośrednio nawiązują i korespondują z głównym nurtem badań, zaakcentowanym w tytule dysertacji.

Rozdział szósty, omawiający system biblioteczny, instytucje obowiązkowych egzemplarzy bibliotecznych oraz numeru ISBN, w istocie znów nawiązuje do nurtu statusu branży wydawniczej. Autor nie wytłumaczył przekonywująco, iż ta problematyka istotnie wpływa na kształtowanie się umów wydawniczych.

Natomiast innego typu wątpliwości rodzą się po lekturze rozdziału siódmego, zatytułowanego „Nowe technologie". Autor dyskutuje tu zagadnienia dotyczące umów wydawniczych odnośnie audiobooków i innych książek dźwiękowych, a także cyfrowego zarządzania prawami (DRM). Z pewnością obecność takich rozważań w kontekście formułowania ewentualnych postulatów *de lege ferenda*, jest bardzo pożądana czy wręcz niezbędna w tego typu pracach. Pojawiają się tu jednak tezy, formułowane, jak można przypuszczać, poprzez odwołanie się do innych opracowań i raportów, które nie zostały – w przekonaniu recenzenta – należycie zweryfikowane przez Autora. Chociażby twierdzenie, iż populacja czytelników książek tradycyjnych (papierowych) nadal jest znacząco wyższa (s. 215); „/.../ mimo początkowego braku entuzjazmu – pozytywną zmianę nastawienia współczesnego czytelnika, konserwatywnego nabywcy papierowej książki, do wydawnictw elektronicznych" (s. 239); „następuje dalszy rozwój czytelnictwa (s. 239-240)". Ponownie zatem należy wytknąć, że pośród metod naukowych wskazanych we Wstępnie, Autor nie zadeklarował tych z nich, które mogłyby pomóc do zweryfikowania takich twierdzeń, tj. przede wszystkim metod opartych na badaniach ilościowych i jakościowych. Z kolei w drugiej części tego segmentu zaprezentowano postanowienia dyrektywy 2001/29/WE, choć bez pogłębionych wywodów i odniesienia się do poszczególnych kwestii. Można mieć wrażenie, że jest to przytoczenie postanowień tego dokumentu, właściwe bez żadnej własnej analizy.

Rozdział ósmy to w istocie zakończenie zawierające konkluzje (brak odrębnego zakończenia), w których w sposób poprawny skoncentrowano się na weryfikacji hipotez badawczych.

8. Konkluzje

Lektura przedstawionej dysertacji doktorskiej wskazuje, że Doktorant posiada ogólną wiedzę teoretyczną w zakresie poruszanym w pracy oraz umiejętności prowadzenia samodzielnie pracy naukowej. Z pewnością doświadczenia zawodowe Autora, było tu niezwykle pomocne do formułowania własnych wniosków i wywodów. Stąd tez należy podkreślić, że mimo powyżej zaprezentowanych wielu uwag krytycznych, lektura przedstawionego recenzentowi opracowania zdaje się przekonywać, iż dzieło to można uznać za oryginalne rozwiązanie przedstawionego problemu naukowego. Dlatego też uważam, że przedłożona **praca doktorska Pana mgr. Adama Baszkowskiego zatytułowana „Umowa wydawnicza w systemie prawa ochrony własności intelektualnej", mimo powyższych wątpliwości i zastrzeżeń, spełnia wymogi stawiane dysertacjom doktorskim w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce** (tj. Dz. U. 2024, poz. 1571), **choć w minimalnym stopniu i może zostać dopuszczona do dalszych etapów postępowania w celu nadania stopnia doktora.**

Z poważaniem

dr hab. Jędrzej Skrzypczak, prof. UAM